

دوو شانو و دوو ژانژ ترممی پښتو مېرمنان نه ژر، داځه چی د گوزرا؟ ... شکرکه کرمانج

سادګڼی نیټه ژګر بڼین پښتو سیاسيکړدنې ئیسلامو ململانې سیاسيېکان له ناو موسلمانان بڼچې له ژی مردنې پښتو مېرمنې موسلمانان دسټیپکړد. ئم بابته هډدات تاوتو ئم نارګیومنته بکات.

حسین بڼنا، که دامزرښری ځخراوی ئیخوانی موسلمین، هډروها قهرزاوی، باوکی ځحی ئیخوانیېکان له دنیا، هډدووکیان باس له و دکن که یاوړانی (ئسحابېکانی) پښتو مېرمن، دسټنیشانکړدنې ځلیفیان له ناشتنې ترمی پښتو مېرمنې موسلمانان پڼګرنگتر بوو، بڼه تا ځلیفیان دیارینهکړد پښتو مېرمنان نه ناشت. قهربوکړدنې ئو ګټانې حسین بڼنا و قهرزاوی، بڼه هر که سکه که تڼک شارزای ځوځسمو دابونړیتی ناشتنې ترمی مردوو له لای موسلمانان بته، شتهکی مځا. بڼپې نړیتی ئوساو ئستای موسلمانان، که پښتو مېرمنې موسلمانان بڼځی ځسې هډر سډرکی هډو له پښتو مېرمنې، لاشې مردوو دته بڼ زووترین کات بڼژر. له یکهک له و فډرمودانې که بوخاریو موسلم بڼ استیان داناو پښتو مېرمنې موسلمانان د فډرموت "أسرعوا بالجنازة، فإن تک صالحه فخير تقدمونها، وإن یک سوی ذلک، فشر تضعونها عن رقابکم"، وات: پڼلکه بکن له ناشتنې مردو کانتان ژګر که سانی باش بن ئوا باشته بڼیان زوو پښتو شې ګ بکر، ئه ګریش خراپکارن ئوا شتهک و له کنتان دته و.

پرسپار ئو ځ داځه دکرته که حسین بڼنا و قهرزاوی ئاګاداری ئم فډرموودې نه بن، ځه ژګر حسین بڼنا مډلاو عالیمکی دینی نه بته ئو قهرزاوی نه که هډر مډلایه بڼکو بڼ یکهک له شارزاترین که سانی بواری قورئانو سونته هژماردکرته. ئی ژګر وایه چن و بڼچی ئیسلامیېکان دڼیانته پرسې ناشتنې لاشې پښتو مېرمن بڼ بایخدارتر بکن له پرسې دانانی جښینو فډرمودکې پښتو مېرمنې موسلمانان نیش له م نه و دا پشتهګو بڼ.

است پڼچوانې ته ګیشتنو قسکانی قهرزاوی حسین بڼنا،

بـبـنـدـمـا لـسـر ئـو فـرمـودـیـی پـغـمـبـری موسـمـانـان کـ
نـامـاژ پـکـرا و نـریتی باو، لـناو موسـمـانـان دانانی تـرمی مردوو و
تـماشـاکـردنی پـسـند نیـ. هـیـکـشی دـگـگـتـو و بـئـوی تاو کو
خـمـوپـژار دـسـتبـسـر هـشـو عـقـو و فتاری خـاـو نـتـازیهـدا نـگـرتـ.
لـجـیکی ئـمـ ئـو یـ کـ هـتا زووتر لاشی مردوو بشاردرتـو و
کـسـوکـاری مردو کـ خـراتـر دـتـوانـن ژیانـی ئاسایـی خـیان
دـسـتـپـبـکـنـو. هـنـدک سـرچـاو پـیانـوایـ نـاشـتنی تـرمی پـغـمـبـری
موسـمـانـان شـو و ئـژکی پـچـو هـنـدکی دیکـ بـ دوو شـوو دوو ئـژ
دـزانـن. ئـگـر نـاشـتنی تـرمی مردوو بـپـی سـونـنـتی پـغـمـبـری
موسـمـانـو نـریتی موسـمـانـان وا بخـوازـت بـزووترین کات بـنـژرتـ،
ئـی بـچی تـرمی خـشـویستـرین کـس لـلای موسـمـانـان ئاوا دواخرا؟

بـ و ئـامی ئـو پـرسـیار دـکـرت بـیین کـ پـشـ مردنی پـغـمـبـری
موسـمـانـان کـمـگـی موسـمـانـان گـشـیـکی بـرفـراوانی بـخـو و دیوو،
چ وک ژمار چ وک قـمـمـوی، لـو سـروبـندا زـربـی هـر زـری
خـکی نیمچـ دوورگـی عـرـب ببـوونـ موسـمـان. پـغـمـبـری موسـمـانـان
بـخـی لـ بـنـمـایـی هـاشـمی خـی قـوـیش بوو کـ بـهـزترینـو
گـورترینـی مـکـکـ بوو. کـ دـشـیین زـربـی خـو تـیر
عـرـبـبـیکـان ببـوونـ موسـمـان ئـو وادگـیـنـت کـ بـشـو یـک لـ
شـو کان دـسـمـاتی قـوـیشیان قبـو کـردبوو، چـونـکـ پـاش گـرتنی مـکـک
خـو و تـیر عـرـبـبـیکـان ترسیان لـ گـورـیی دـسـمـاتی موسـمـانـان
قـوـیش لـنـیشتـوو و هـپـی هـاتـن ژـربـاری ئیسلامیان دـکـرد. ئـو
بـ قـوـیشـیکـان بارودخـکی تـازـو بـوـنـد بوو لـ مـژوویاندا.

لـ بـرئـو، پـاراستنی ئـو و شـهـنـوکـیـی (الوضع الراهن) بـ
قـوـیشـو پـیاوماقـوـانـیان (عیان) گـرنگیـکی تـایبـتی هـبوو. ئـوان
دـیانـزانی اگـرتنی ئـو بار نـیا بـ هـبـژاردنی یـکـک لـناو
خـیان وک خـلیفـی پـغـمـبـرکـیان دـکـرت بـردوامی پـبـدرتـ.
بـیـ کاتـک دواـی مردنی پـغـمـبـری موسـمـانـان بـچـند ساتـک مقـمـقـی
ئـو و بـاوبـو کـ ئـنـسارکـان خـریکی دانانی کـسـکن بـ خـلیفـ،
پـیاو ناودارکـانی قـوـیش بـ هـبـداوان کـوتـنـخـو هـاواریان
گـیـاند ئـبو بـکـرو عـومـری بن خـتاب، پـرسی چـنـو کـ بـ خـلیفـی
پـغـمـبـری موسـمـانـان دانـنـبـای بـسـر هـموو شـتـکی ئـوسای
مـدینـدا کـشا، بـ نـاشـتنی تـرمی پـغـمـبـریشـو.

پـسـی هـبـژاردنی خـلیفـ کـشمـکـشـکی ئـو و نـدی لـکـوتـو و کـ بـ
تـپـبـوونی زـمـن بوو مایـی دا بـشـبوونی موسـمـانـان بـسـر شیـعـو
سـونـدا. سـونـدکـان ئـوانـن کـ دانانی ئـبو بـکـر وک یـکـم خـلیفـی

موسلمانان ڦښوډکونو پېښېدکې به ځواکمن، هېرچي شيعېکانن
نښانې کي ئېوې ټټرېدونکې وېوې پېانوايې کي پېغېمېري موسلمانان
علي بن ئبي تالبي وېکې جېنشين، پېش مردني ځي، ديارېکرد کچي
ياوېراني پېغېمېري موسلمانان ئېوې وېسيېتې ئېويان به جېنډگې ياند،
ئېوې به جگې لېوېي يېکېم کي شمېکېش لې سېر ځلېفې لېنېوان
قوېيشيېکانو ئېنسارېکان بوو نېک بندې ماځېکاني ناو قوېيش، به يې
دېکرت بگوترت کي پېسې داني ځلېفې ئېوېندې سوکو سانا نېبوو
وېکې ئېوې ئيسلاميېکان بانگېشې به دېکېن به کو گرتي هېندې
ئاځېزي لېکېوتېوې کي موسلمانان لېسېر ځتي مېزهېي، ئايدېلېجېو
سياسي هېر لېوې کاتېوې بهش بهش کرد کي ئاسېوارېکاني تا ئېستا
بېردېوامن.

بې ټټرېامان لېوې ووداوې مېژوويانې لې ئانوساتي مردني پېغېمېري
موسلمانان، بې تايېديېتي ئېوانې لې مېدينې هاتنېپېش، ئېوې
دېردېکېوت کي دواختنېکې پېيوېندي به چنډ هېيېکېوې هېبووې.
يېکېم: لاوازي چاوگې سېرېکيېکاني ئيسلام، قورئان و سوننېت
بې تايېديېتي، لې مامېرېرديان لېگې پېرسي حوکمکردن و بېوېبردن و
جېنشين ديارېکردن. نې قورئان نې سوننېت لې دوور يان لې نزيک باس
لې پېسې حوکمکردن يان ئېوې لېوکاتېوې به ځلافت ناويدېرکرد،
ناکېن، ديار لېوانېي هې سېرېکي ئېوېش بگېتېوې به ئېوې کي
قورئان لې کي مېگېيېکي بېدېوت دابېزيوې و حوکمکردني فېرمي لېناو
کي مېگې ځېکيېکي ئېوکاتي عېرېبان باوي نېبووې و
پراکتيزنېکراوې. پېغېمېري موسلمانانېش سېرېرېاي ئېوې کي به
گېتې شيعېکان لې حېجي ماځېئاوايي فېرمويېتي "من کنت مولا فهدا
علي مولا"، واتې: "ئېوې کي سېي من مېولاي بووم، ئېوې علي مېولايېتي"
کېچي وېکې دېردېکېوت کي فېرمودې وون نيې مېبېستي پېغېمېرچي
بووې، جېنشيني ديني يان دنيايې.

بې هېرحا، شيعېکان ئېوې "فېرمودېي" بهوې لېکېدونېوې کي
پېغېمېري موسلمانان علي بن ئبي تالبي وېکې ځلېفېي ځي
ديارېکردوې. لې بېرېرېدا سوننېکان به پايېشتي لې داني ئېبوېکر
ئېوې ووداوې به نمونې دېنېوې کي جارېکې پېغېمېري موسلمانان زېر
نېځېش دېوت و ناتوانېت پېشنوېژي موسلمانان بکات، به يې ئېبوېکر
دېنېرېت به پېشنوېژيکردن، ئېوېي يېکېم لېلايېن سوننېکان
ټکراوېتېوې و ئېوېي دووېمېش ټنانت سوننېکان بېځېشان وېکې
بېگېيېکي هې ها به داني ځلېفې وېريان نېگرتوې بېکو ټنھا به
بېهېزکردني کي سې ئېبوېکر به ځلافت پېشتي پېدېبېستن، ئېبن

خالدون له و باوو دایه په غم مېری موسه مانان قات باسی له و نه کردو که جگه ی د گرتو و چونک په یوا بوو ئو و شته کی "بخرخو ئیمتياز کی به باوو انه". ئو و به گه ی کی دیکه ی ئو و ی که په غم مېری موسه مانان زه ر بایه خی به م سه له دنیا یی کان، له چوارچه وای وای وک په غم مېرک، نه داو.

هه کاری دوو میش سه رقا بوونی موسه مانان بوو به که شم که شی نه وان موها جیر کان به سه رکردایه تی ئه بو به کرو عوم ری بن خه تاب له لایه کو ئه نسار کان به سه رکردایه تی سه عد بن ئه بی عوبه ید له لایه که ی دی، هاوکات، که شی به نه ما ی به نه هاشم به سه رکردایه تی عله بن ئه بی تالیب له لایه کو به نه ما ی کانی دیکه ی خه ی قو یش، دیسانه و به سه رکردایه تی ئه بو به کرو عوم ر له سه ر دیار یکردنی خه لیف، له لاکه ی دیکه بوو.

هه راوهه ریا به دانانی سه عد بن ئه بی عوبه ید وک جه نشینی په غم مېری موسه مانان د سته په کردو به به رر نگار بوونه وای قو یشیه کان گه یشته تر پک. لایه نه سه رر کییه کان له سه قیفه ی به نه ساعیده، که وک هه یه کی گه وره ی که بوونه و و ابوو، که بوونه و و د سته ویه خه ی یه کدی بوون. ئه م که شه یه دواتر له م ژووی موسه مانان به که شه ی سه قیفه ناویده رکرد. به گوهره ی گه انه و که ی ته به ری (الطبري)، یه که که له به ناو بانگترین م ژوونوسانی سه رر تاي ئیسلام، له کته ب "تاریخ الطبري" دا، کار گه یشته ئه وای هاواری "ئه میر که له ئه م و ئه میر کیش له ئه و" به رز به ته و. گه تو گه یه کانی ناو سه قیفه له سه ر خه لیف مملانه یه کی دینی نه بوون به کو ناو وک سیاسی بوون. م به ست له و اک که شه اک شکر د نه ش و رگرتنی د سه ات و زا بوونی سیاسیان بوو، ئه و بوو له جیات ی دین، گه یشته به د سه ات، بوو به ته وری سه ر کی مملانه کان.

به گشته باس له و د که ت که په غم مېری موسه مانان که سه کی ته گبیر که رو له ها توو شار زا بوو به ت، که چی پرسیار ئه و یه ئه دی به چی ئه و که سه شار زایه درکی ئه و ی نه کرد که ته گبیر که و و شو نه که به موسه مانان په ش مردنی په شنیز بکات له په یو نه به پرس ی جه نشین. دیار ئیسلامیه کان په یانوای په غم مېری موسه مانان ئه و ئه ر که ی به موسه مانان جه شه ت، به ام ئه و به م ز نه دی من زه ر له استیی دوور. هه ی سه ر که ی ئه م ئامه ژ په نه کردنه ئه و یه که له سه رد می په غم مېری موسه مانان شته که نه بوو به ناوی د و ته و په سه یه کی فره می به و به بردنی د و ته نه چه سپی بوو. که م گه عه ر به یه کانی نیمچه دوور گه ی عه ر به ی په ش ئیسلام، به که م گه تاز-دروستبوو که ی

موسـمانا نیشـو دواى هاتنى ئىسلام، لـسـر بنـمايـكى خـكى
بـوـدـچـوون، بـها ئىسلاميـ نوـكان و خـكىـ كـنـكان گرـبـستى
كـمـگـكـ بوون نـكى ياساو ئـسا.

ووسيا و كورد ... هسو بـ سكـنى

هـهـستى رووسيا له اـپـهـينى شـخ عوبه يدوـاي نهـرى دا ...

ووداوه كانى دواى يفراندـمى هـهـرمى كوردستان خه مساردى و بـده نـگى
دـستـانى كوردى پيشاندا، له بهرامبـهـر گوشاره كان بـ سـهـر باشوورى
كوردستان، بـپـهـهـندـ كهـس هاتنه سـهـر ئـهـو بـوايـهـى كورد واز له
دـستـايـهـتى و پشتيوانى ئهـمـريـكا و ئـژـئاوا بـندـ و وـو له ووسيا
بـكات، لهـوانـهـيـهـ ئـهـو هـهـهـيـهـى حكومهـتى هـهـرمـيش كـردى هـهـر لهـو
وانـگـهـيـهـوه هـاتـبـ، كه دووهم ئـژـى دواى يفراندـم گرـبـهـستى نهـوتى
لهـگـهـ كـمـپـانيـاي (ووس نهـفـت)ى ووسيا بـهـستـت، كه پـيـان وايـه
ووسيا دـستـكى استهـقـينهـتـرى كـورده و پـويـسته كورد ووى پـهـيـوهـندى
و دـستـايـهـتى بهـرهـو ووسيا وهـرگـگـ، بـپـهـلهـسـهـر بنـهـمـاي ئـهـو و تهـيـهـى
كه (ئاينده لهـسـهـر اـبـردوـو بنـيات دهـنـرـت)، پـويـسته ئـاوـوـك
لهـپـهـيـوهـندى اـبـردوـوى ووسيا لهـگـهـ كورد بـدهـيـنهـوه و چـاوـكى خـرا
بهـقـ ناغـهـكانى پـهـيـوهـندى ووسيا لهـگـهـ كورد بـگـيـن.

سـهـرچـاوـه مـژوويـهـكان ئـماـژـهـيان بهـوهـداوه، ووسـهـكان لهـدـر
زهـمـانـهـوه بهـبايـهـخـهـوه له نهـتـهـوى كوردـيان وانيـوه و هـمـيشـه
كوردـيان بهـجـهـنـگاوهـرى ئـازا و قـارهـمان زانيـوه و هـهـوـيان داوه بـ
فـراوان كـردنى سـنـوورى قـهـمـهـوى دهـسـهـاتـيان بـ گـهـيـشتن بهـ
ئاوهـگـهـرمـهـكان له كورد نـزـيـك بـيـنهـوه، بـپـهـيـهـ ووسياى قـهـيـسـهـرى له جـهـنـگ
و مـلـمـلانـكاندا لهـگـهـ ئـيـمـپـاـتـريـهـكانى فارس و عوسمانـيدا هـهـوـي
داوه كورد بهـلـاي خـيدا اـكـشـت. يـان لـانى كـهـم له جـهـنـگدا بـلـايـهـنـيان
بـكات، بهـرامـبـهـر بهـوه هـهـند بـهـنـيان پـ بدات، بهـمـ دواتر له
بهـنـهـكانى پـاشـگـهـزبـتهـوه و هـيـواو ئـاواـتهـكانى كوردى كـردووه به
قـوربانى بهـرـژهـوهـنديـهـكانى خـى.

کورد هه‌میشه هه‌و‌ئیداوه په‌یوه‌ندی باشی له‌گه‌ی ر‌ووسیا هه‌ب‌ئ‌ت، به‌پ‌چه‌وانه‌وه‌ی ر‌ووسیا زیاتر کاریگه‌ری خراپی له‌سه‌ر پ‌ه‌ندی ن‌ئ‌وان کورد و ر‌ووس، و کورد و ئه‌رمه‌ن هه‌بووه، سه‌ره‌تای سه‌ده‌ی ن‌ئ‌زده‌ی ر‌ووسه‌کان مامه‌ی‌ه‌یان له‌گه‌ی کورده‌کانی ی‌ر‌یفان‌ باش نه‌بووه و باجی ز‌ر‌یان ل‌ئ‌ سه‌ندوون، به‌ئ‌ام باجی له‌ئ‌رمه‌نه‌کان و ه‌رنه‌ده‌گرت و له‌هه‌موو شو‌ئ‌ئ‌که‌ی فەرمانداری ئه‌رمه‌نه‌کانی به‌سه‌ر موسو‌ئ‌مانه‌کانه‌وه‌ی دانا‌بوو، سه‌ره‌ئ‌ای هه‌و‌ئ‌ی ز‌ر‌ی کورد ب‌ئ‌ په‌یوه‌ندی کورد له‌گه‌ی ئه‌رمه‌نه‌کان، به‌ئ‌ام به‌فیتی ده‌و‌ئ‌ه‌ته‌ی ب‌ئ‌گانه‌کان به‌تایبه‌ت ر‌ووسیا ز‌ر‌جار ئه‌رمه‌نه‌کان ده‌ستیان له‌ت‌ئ‌ان و سوتاندنی د‌ئ‌هات و بردنی مه‌ئ‌وما‌ئ‌اتی ناوچه‌ی کوردیه‌کان هه‌بووه، هه‌تا سا‌ئ‌ی (1853) کورد له‌دژی ده‌زگا‌کانی یاسایی ناوچه‌ی ئه‌رمه‌ن نا‌ه‌زاییان ده‌رب‌ئ‌یوه، به‌ئ‌ام ر‌ووس زیاتر گرنگیان به‌ ئه‌رمه‌ن داوه، له‌سا‌ئ‌ی (1854) ئه‌و کوردانه‌ی ک‌ئ‌چیان ده‌کرد ب‌ئ‌ ر‌ووسیا مه‌رجیان ب‌ئ‌ دانا‌بوون، که‌سانی ئه‌رمه‌نیان ده‌کرده‌ی فەرمانده‌یان، به‌ئ‌ام کورده‌کان ئ‌ازی نه‌بوون، به‌ئ‌کو‌یان ر‌ووسی‌یان ده‌ب‌ئ‌ کورد ب‌ئ‌ت، که‌واته‌ی ر‌ووسه‌کان ه‌ئ‌کار‌ئ‌کی ت‌ئ‌ک‌چووونی په‌یوه‌ندی ن‌ئ‌وان کورد و ئه‌رمه‌ن بوون، سا‌ئ‌ی (1855) ر‌ووسه‌کان ئ‌ا‌گاداری ئه‌و نا‌ه‌زاییانه‌ش بوون له‌لایه‌ن کورده‌وه‌ی له‌ئ‌رمه‌ن ده‌کرا، به‌ئ‌ام چاره‌سه‌ریان نه‌ده‌کرد.

بایه‌خدانی ر‌ووسیا به‌ئ‌رمه‌نه‌کان جگه‌له‌ ئ‌این‌ئ‌کی هاوبه‌ش نه‌ب‌ئ‌ت، هیچ شت‌ئ‌کی دیکه‌ی نه‌ده‌کردنه‌وه، سه‌ره‌ئ‌ای ئه‌وه‌ی به‌راورد به‌کورد هیچ سوود‌ئ‌کی ب‌ئ‌یان نه‌بووه، سه‌رکرده‌ی سه‌ربازی ر‌ووس (پ‌.ی. ئه‌فریان‌ئ‌ف) ده‌ئ‌ت: "له‌کاتی پ‌ئ‌ک‌دادانی شه‌ئ‌ی ئ‌مه‌ و عوسمانیه‌کاندا پ‌ئ‌لیسه‌ی ئه‌رمه‌نه‌کان هیچ قازانج‌ئ‌کیان ب‌ئ‌ ئ‌مه‌ نه‌بووه، ئه‌وانه‌ هه‌میشه له‌کاتی ه‌ئ‌رش کردنه‌کاندا هه‌ئ‌ده‌هاتن، وه‌ئ‌ دواتر ده‌رکه‌وت ئه‌وانه‌ی د‌وای شه‌ه‌کان ته‌نیا ب‌ئ‌ کوشتن و سه‌رب‌ئ‌ینی موسو‌ئ‌مانه‌کانی شاره‌کان ئ‌اماده‌ی بوون."

له‌کاتی جه‌نگی ر‌ووسیا - عوسمانی له‌ سا‌ئ‌ی (1877-1878) سه‌ر‌ئ‌که‌ی کورده‌کان سه‌ره‌تا خ‌ئ‌یان بوارد له‌ به‌شداری ئه‌و شه‌ه‌، به‌ئ‌ام له‌ دواتر به‌ه‌ئ‌ی گوشاری ده‌و‌ئ‌ه‌تی عوسمانی و بانگه‌شه‌ی غه‌زا و به‌شداری موس‌ئ‌مانان به‌ناوی دینه‌وه‌ی له‌و شه‌ره‌دا هه‌ند‌ئ‌کیان به‌شداریان کرد به‌تایبه‌تی سه‌ر‌ئ‌که‌ی کورده‌ی دیاره‌که‌ی ئه‌و کات ش‌ئ‌خ عوبه‌یدو‌ئ‌ئ‌ای نه‌هری، به‌ئ‌ام به‌ماوه‌یه‌کی که‌م د‌وای به‌شداری کردنیان ه‌ئ‌زه‌کانی (ش‌ئ‌خ عوبه‌یدو‌ئ‌ئ‌ا) ب‌ئ‌زاری خ‌ئ‌یان له‌بارود‌ئ‌خه‌ی ده‌رب‌ئ‌ی و به‌ره‌کانی شه‌ئ‌یان به‌ج‌ئ‌ ده‌ه‌شت، ب‌ئ‌گومان مل‌ملان‌ئ‌ و جه‌نگی ر‌ووسی - عوسمانی ب‌ئ‌ کورد زیانی ز‌ر‌بوو ژ‌یانی ل‌ئ‌ ت‌ئ‌ک‌دان، کات‌ئ‌که‌ی کورد خراپه‌کاری و زو‌ئ‌م و

سته می عوسمانیه کانیان بـ ده رکهوت ورده ورده به خـ یان و چه که کانیانه وه به ره کانی جه نگیان به جـ هـ شت. رووسه کان ویستیان قارس داگیر بکهن، کورده کان هاوکاری رووسه کانیان ده کرد له (6) ی تشرینی دووه می (1877) قارس گیرا، پاش ئه وهی رووسه کان قارس و باریه زیدیان گرت، ههستیان به بـ لزاری کورد کرد به رامبه به عوسمانیه کان، وهك (ئیفانـق) ی کونسـق ی رووسیا له ئهرزـم له پاش داگیرکردنی قارس ده نووسـت: " بـ وام وایه کوردستان بیر له ـ است بوونه وه ده کاته وه و بگره خـ ی بـ ئاماده ده کات. " کوردی ناوچهی ده رسم دوای سه رکهوتنی ـ ووسیا له به ره ی قه فقا سدا ـ اپه ـ ینیان به رپا کرد.

شەخ عوبەيدوﻻﻩﻩ ﻫﻪﺭ ﻟﻪﺳﻪﺭﻩ ﺗﺎﻭﻩ ﭘﻪﻳﻮﻩﻧﺪﻯ ﻟﻪﮔﻪﻩ ﺭﻭﻭﺳﻴﺎﻯ ﺗﺰﺍﺭﻯ ﭘﻪ
 ﺑﺎﺷﺘﺮ ﺑﻮﻭ ﻟﻪ ﺩﻩﻭﻻﺕﻩ ﺗﻪ ﺋﻪﻭﺭﻭﭘﺎﻳﻴﻪﻛﺎﻧﻲ ﺗﺮ، ﻟﻪﻧﮕﻪﻩ ﻫﻲ ﺋﻪﻣﻤﻪ ﺋﻪﻭﻩ
 ﺑﻮﻭﺑﻪ ﺭﻭﻭﺳﻴﺎ ﻫﺎﻭﺳﻨﻮﻭﺭ ﻭ ﻫﻪﻣﻴﺸﻪ ﻛﻪﺷﻲ ﺷﻪﻩ ﻭ ﺳﻨﻮﻭﺭﻯ ﻟﻪﮔﻪﻩ ﺗﻮﺭﻛﻴﺎ
 ﻫﻪﺑﻮﻭ، ﻟﻪﻻﻳﻪﻛﻲ ﺗﺮﻳﺶ ﺩﻩﻭﻻﺕﻩﻛﺎﻧﻲ ﺗﺮ ﺑﻪﺗﺎﻳﺒﻪﺕ ﺑﻪﺭﻳﺘﺎﻧﻴﺎ
 ﻟﻪﻛﻮﺭﺩﺳﺘﺎﻧﻪﻭﻩ ﺩﻭﻭﺭ ﺑﻮﻭ، ﻫﻪﻣﻴﺸﻪ ﻫﻪﻭﻻﺳﺘﻲ ﺑﻪﺭﺍﻣﺒﻪﺭ ﺑﻪﻛﻮﺭﺩ ﺑﺎﺵ
 ﻧﻪﺑﻮﻭ. ﺷﻪﺧ ﺭﻭﺑﻪﻳﺪﻭﻻﻩﻩ ﻟﻪ ﺳﺎﻟﻲ (1879) ﻧﻮﻭﻧﻪﺭﻯ ﺧﻲ ﺑﻪ ﻛﻮﻧﺴﺘﺎﻧﺘﻨﻮﭘﻮﻟﻲ
 ﺭﻭﻭﺱ ﻟﻪﺋﻪﺭﺯﺭﻭﻡ ﻧﺎﺭﺩ ﺑﻪ ﺋﻪﻭﻩﻯ ﺑﺰﺍﻧﻪ ﻫﻪﻭﻻﺳﺘﻲ ﺭﻭﻭﺱ ﭼﻲ ﺩﻩﺑﻪ ﺋﻪﮔﻪﺭ
 ﺷﻪﺧ ﺷﻪﺑﻚﺎ، ﻧﻮﻭﻧﻪﺭﻩﻛﻪ ﺑﻪ ﻛﻮﻧﺴﺘﺎﻧﺘﻨﻮﭘﻮﻟﻲ ﻭﻭﻥ ﻛﺮﺩﻩﻭﻩ، ﺷﻪﺧ ﻳﺎﺭﻣﻪﺗﻲ ﻭ
 ﻛﻪﻣﻪﻛﻲ ﻭﻭﺳﻪﻛﺎﻧﻲ ﻟﻪﻫﻲ ﻫﻪﺭ ﻻﻳﻪﻧﻜﻲ ﺗﺮ ﭘﻪ ﺑﺎﺷﺘﺮﻩ. ﻛﺎﺗﻠﻚ ﺷﻪﺧ
 ﺭﻭﺑﻪﻳﺪﻭﻻﻩﻩ ﺋﺎﻣﺎﺩﻩﻛﺎﺭﻯ ﺩﻩﻛﺮﺩ ﺑﻪ ﺋﺎﭘﻪﻧﻪﻛﻪﻯ، ﺭﻭﻭﺳﻴﺎ ﺑﻪﻭﺭﺩﻯ
 ﭼﺎﻭﻻﺭﻯ ﺩﻩﻛﺮﺩ، ﻛﺎﺭﺑﻪﺩﻩﺳﺘﺎﻧﻲ ﺭﻭﻭﺱ ﻫﻪﻭﻻﺳﺘﻲ ﺩﻩﺩﺍ ﭘﯧﺸﺘﻴﻮﺍﻧﻲ
 ﺋﺎﭘﻪﻧﻪﻛﻪﻯ ﺷﻪﺧ ﻧﻪﻛﺮﺩﺕ، ﻟﻪﻧﺎﻣﻪﻳﻪﻛﻲ ﻧﻪﺋﻴﺪﺍ ﻛﻪ ﺑﻪ ﺳﻪﺭﻛﻲ ﻗﻪﺯﺍﻯ
 ﺋﻴﭽﻤﻴﺎﺯﺩﻳﻦ ﻧﻪﺭﺩﺭﺍﺑﻮﻭ، ﺋﺎﻣﻨﻪﺯﮔﺎﺭﻯ ﻭ ﺋﺎﮔﺎﺩﺍﺭ ﻛﺮﺩﻧﻪﻭﻩﻯ ﺗﻪﺩﺍﺑﻮﻭ
 ﺑﻪﺑﻪﻧﻲ ﺑﺰﻭﺗﻨﻪﻭﻩﻯ ﻛﻮﺭﺩﻩﻛﺎﻧﻲ ﺩﻩﻭﻻﺕﻩﺗﻲ ﻋﻮﺳﻤﺎﻧﻴﻪﻭﻩ، ﮔﻮﻣﺎﻧﻲ ﺗﻪﺩﺍ
 ﻧﻴﻪ ﻟﻪﺗﻪﻙ ﻧﺎﻭﻩﺭﻛﻲ ﺳﻴﺎﺳﻲ ﻧﺎﻭﻩﺭﻛﻲ ﺋﺎﻳﻨﯩﺸﻲ ﻫﻪﻳﻪ، ﺩﺍﻭﺍ ﻟﻪ
 ﺟﻪﻧﺎﺑﻲ ﭘﺎﻳﻪﺑﻪﺭﺯﺗﺎﻥ ﺩﻩﻛﻪﻳﻦ ﻛﻮﺭﺩﻩﻛﺎﻧﻲ ﻗﻪﺯﺍﻛﻪ ﻟﻪﭼﺎﻭ ﻭﻥ ﻣﻪﻛﻪﻥ ﻭ
 ﺑﻪﻫﻴﭻ ﺟﻪﺭﻛﻪﻛﻜﺎ ﻣﻪﺩﻩﻥ ﺑﻪﺷﺪﺍﺭﻯ ﺋﻪﻭ ﺋﺎﭘﻪﻧﻪﻛﻪﻥ، ﻧﻪﺑﻪﭘﺎﺭﻩ ﻭ
 ﻧﻪﺑﻪﻫﻴﭻ ﺷﻪﻭﻩﻳﻪﻙ ﻳﺎﺭﻣﻪﺗﻴﺎﻥ ﻧﻪﺩﻩﻥ "ﺑﻪﺋﺎﻡ ﺷﻪﺧ ﻟﻪﻧﺎﻭ ﻛﻮﺭﺩﻩﻛﺎﻥ ﻧﺎﻭ
 ﻭ ﭘﺎﻳﻪﻳﻪﻛﻲ ﺑﻪﺭﺯﻯ ﻫﻪﺑﻮﻭ، ﺧﻪﻛﻲ ﺑﻪﺧﺸﻴﻪﻭﻩ ﭘﻪﺷﻮﺍﺯﻯ ﺑﻴﺮﻭ ﺋﺎﻣﺎﻧﭽﻲ
 ﺋﺎﭘﻪﻧﻪﻛﻪﻳﺎﻥ ﺩﻩﻛﺮﺩ.

پاش ئەوێ رووس کونسۆگەێ لەشاری وان کردەو، شێخ نوێنەری خێی سەید محەمەد سەعید بێ لای (کامساراكان) نارد، نوێنەرەكە بێ کونسۆگەێ وون کردەو، کورد دەتوانێ کێکێ گرنگی هەبێ ئەگەر شەێ لەنێوان رووسیا و عوسمانی هەبێگیرسێ. چونکە هەموو ناوچە گرنگەکان لەبەردەستی کوردایە. بەلام (کامساراكان) بەخەمساردییەو گوتی:

باشخ داواکانی بخاته بهرده می دهو له تی عوسمانی. چونکه لهوکاته دا رووس و عوسمانی په یوه ندی باشیان هه بوو. پدهچ (کامساراکان) دژی هاوکاری کورد بوو ب زیاتر له گه هاوکاری مه سیحیه کاند بووه.

له کاتیکدا داواکاری و پشتیوانی کورد له سهر حیسابی وووسیا نه بووه و ته نیا داوای هاوکاری بووه له وووسیا له بهرامبر دا کوردیش هاوکاری وووسیا بکات، (ئه قریانق) له کت به که یدا ده ت: " هه میسه کورده کان پشنیاری ئه وه یان کردووه هاوکاریمان بکن، به ام ئمه (رووس) هیچ کاتک نه مانتوانی له گه کورده کان پکه وه بچین به گز تورکدا و نه مانتوانی له هیچ کاتکدا نرخی ئه و داخواریانه ی کورد هه سه نگ نین"

شخ عوبه یدو پلانی دانا تا هشتا نا ازیه کان له خی ک بکاته وه و له خاکه لوه دا دهست به جهنگ بکاته وه. (ژانویه 1881). به ام له بهرامبر ئه م ته قه لایانه ی شخ عوبه یدو و فرمانده کانی کورد، ته قه لای گه وره تر و سامناکتری گه له کمه کی دهو له تان له دژی بهرنامه کانی کورد هه بوون، له سه رووی هه موویانه وه ئران، ههر له سه ره تای شش که و بگره پش هه یسانی شش که، دهرباری قاجاری و خودی (ناسره دین شا)، به په له و هه په له گه: وووسیا، ئینگلستان، و عوسمانی به گهرمی که وتبووه ته قه لای کاری دیپل ماسی و اوژ و نامه و نو نه ر ناردن و گینه وه، ب لای یه کتری و گا گرتن له ته نینه وهی اپه ینه که، له م پناوه شدا ئران تکا و داخواری له ئینگلستان ب ئه وه بوو، داوا له وووسیا بکن، هه ز و له شکری خی، ب سهر سنووری ئازه ربایجانی خوارو و بندر، و گوشار بخره سهر دهو له تی عوسمانی، تا به هه موو شوه یه ک گا له هه و کی شخ عوبه یدو و ا بهرانی تری کورد بگر.

دوای شگستی اپه ینه که و گه انه وهی پاشماوهی هزه که ی شخ عوبه یدو ب ناو واتی عوسمانی بوو به ه کی ک شه یه کی دوور و درژ له نوان دهو له تی عوسمانی و قاجاریدا، حکومتی ئران داوایان له حکومتی عوسمانی کرد بوو، شخ عوبه یدو یان بداته دهست ب ئه وهی سزای بدهن. له وه دا رووسیا و بهریتانیا لایه نگیری ئران بوون، به جووته به توندی داوایان له کار به دهستانی عوسمانی کرد بوو سزای شخ عوبه یدو و ا بدات.

دوای سهر نه که وتنی اپه ینه که و شکانی شخ عوبه یدو و ا، له جیاتی هاوکاری کردنی شخ ب بهرده وامی اپه ینه که ی، رووس و ئینگلیز گوشاریان خسته سهر دهو له تی عوسمانی، پشنیاز بکات ب شخ سهر دانی ئه سته مبو بکات، تا ناچاری بکات له و بم نته وه. ب ئه وهی ب

مهرامه‌کانی خلی به‌کاری بن.

له‌سا 1881 دواي وتوژ و کشش‌کی زږ دهو له‌تانی رووسیا و به‌ریتانیا شخ عه‌به‌یدو ایا گه‌یاندۀ ئه‌و به‌وایه‌ی پ‌ویسته له‌گای وتوژوه چاره‌سەرک به مه‌سه‌له‌ی کورد بد‌زته‌وه. به ئه مه‌به‌سته شخ سهردانی ته‌سته‌مبو بکات، دهو له‌تی به‌ریتانیا هه‌ستا به‌ن‌وانگیری له‌ن‌وان شخ عه‌به‌یدو و ئیمپ‌ات‌ریه‌تی عوسمانی به‌ازی کردنی شخ سهردانی ته‌سته‌مبو بکات هه‌و ته‌ستی‌کی ناحه‌زانه‌ی له‌گه‌ کورد دا نواند و له‌پایزی (1882) بزوتنه‌وه‌که‌ی ت‌کشکاند شخ له ئه‌نجامی زږ ل‌کردن و سهرکردنه سهری ناچار بوو بچ‌ت به لای سو‌تان و له‌و به‌کسهر ده‌سبه‌سهر کرا.

پاش ده‌سته‌سهری و ا‌کردنی شخ له ته‌سته‌مبو و گه‌انه‌وه‌ی به‌ کوردستان، شخ عه‌به‌یدو نو‌نه‌ری خلی عه‌لی قاسم ئ‌غلی نارد به‌لای (کامساراکان) ج‌گری کونس‌لی روس له ورم، داواي ل‌کرد پشگیری شخ بکه‌ن و هه‌چ داواي مه‌عنه‌وی و دارایشی له‌رووس نیه، به‌ام ای رووسه‌کان وابوو پ‌ویسته شخ داواي ل‌بکر گو‌ایه‌ی حکومه‌تی عوسمانی به قه‌ید و شهرت به. ته‌مه‌ش وای له شخ کرد هه‌چ ئوم‌د‌کی به‌رووس نه‌به.

حکومه‌تی رووسیای تزاری و به‌ریتانیا ده‌مارگیری‌کی مه‌سیحیگه‌ری توندیان به‌رامبه‌ر به‌چاره‌نوسی ته‌رمه‌نیه‌کانی تورکیا و به‌تایبه‌تی ته‌وانه‌ی له کوردستانی تورکیا ده‌ژیان نیشان ده‌دا. مه‌به‌ستیشیان هه‌ر ته‌وه‌بوو پاراستنی مافی ته‌رمه‌نیه‌کان به‌ناوی مه‌سیحیگه‌ریه‌وه بکه‌نه بیانوو به ته‌وه‌ی له‌باری سیاسیه‌وه تین به سو‌تان بن. ته‌وه‌ندی په‌یوه‌ندی به‌کوردیشه‌وه هه‌بوو ته‌م دوو ده‌و ته‌مه‌سیحی کوردیان هه‌ر به مر‌ق نه‌ده‌زانی.

ده‌و ته‌ ته‌وروپیه‌کان گوشاریان ده‌خسته‌ر سهرده‌و له‌تی عوسمانی به‌ناوی چاکسازی به ته‌رمه‌نه‌کانی ده‌و له‌تی عوسمانی، ته‌مه بووه ه‌ی تو‌ه بوونی عوسمانی له‌سا (1880) عوسمانیه‌کان به‌هه‌موو ش‌وه‌یه‌ک هه‌و ایا کورد به‌گژ ته‌رمه‌ندا بکه‌ن، وه‌کو ئامرازک دژی چاکسازی به‌کاری به‌ن‌ت. به‌ام شخ عه‌به‌یدو ا گای نه‌دا ته‌و ویسته‌ی عوسمانیه‌کان به‌ته‌دی. سهره‌ای هه‌و له‌کانی کورد به په‌شی په‌یوه‌ندی و د‌ستایه‌تی له‌گه‌ ئاسوورییه‌کان، به‌ام حوکمداران‌ی له‌خ‌بایی ئاسووری هه‌میشه مه‌یل و ئاره‌زووی ده‌سه‌لات بوون به‌سهر کورددا، له‌سهره‌تاوه تا ک‌تایی له‌گه‌ کورد خه‌ریک بوون، هه‌میشه زیانیان پ‌گه‌یاندووه و خ‌شیان زیانیان کردووه.

به زیاتر پته‌و کردنی ا‌په‌ینه‌که شخ ووی کرده (مارشه‌معون) و

داوای لـ کرد لابداته‌لای اـپه‌ینه‌که‌ی کورد. به‌ام ئه‌ویش وه‌ام‌کی دایه‌وه هیوای کـ که‌وتنی تـدا نه‌بوو. له‌کـ تایی مایسی ئه‌و سا‌ه‌دا (کامساراکان) ی یاریده‌ده‌ری کونسو‌ی رووسیا له‌گه‌ (مارشه‌معون) یه‌کیان دی، (مارشه‌معون) به‌ئاشکرا ئه‌و اـستیه‌ی بـ درکاند و گوتی: " شـخ هه‌و‌یدا به‌لای خـیدا اـی بکـشـت، به‌ام ئه‌م اـزی نه‌بوو به‌شداری بزووتنه‌وه‌که‌ی شـخ بکات، چونکه‌ اـی وابوو ده‌و‌ه‌ته‌ ئه‌وروپایه‌کان ئه‌مـ بـ یان سبه‌ی باری سه‌رشانی گاوره‌کانی ده‌و‌ه‌تی عوسمانی سووک ده‌کن".

یه‌کـ له‌و هـکارانه‌ی بووه‌ هـی شکستی اـپه‌ینه‌که‌ی شـخ عوبه‌یدو‌ا، رووسیا و ئینگلتیره‌ و تورکیا هه‌و‌ستی دژ به‌ اـپه‌ینه‌که‌ی کوردیان گرت‌ه‌ه‌ر. رووسیا خاوه‌نی ده‌سه‌ا‌تـکی زـر بوو له‌ئیران، ئینگلتیره‌اش له‌وکاته‌دا کاریگه‌ری زـریان هه‌بوو له‌سه‌ر ده‌سه‌ا‌تدارانی ئه‌سته‌مبو.

پاش دوورخستنه‌وه‌ی شـخ عوبه‌یدو‌ا اـپه‌ینه‌که‌ی کورد که‌وته‌ کزی و هـمن بووه‌وه، ئه‌سته‌مبو گه‌لـک له‌و سه‌رـکه‌ کوردانه‌ی کـی ئـژی خـی پشتگیری اـپه‌ینه‌که‌ی عوبه‌یدو‌ا یان کرد بوو. له‌گه‌ هه‌موو ئه‌مانه‌شدا اـپه‌ینه‌ی کورده‌کان (1880) به‌سه‌رکردایه‌تی شـخ عوبه‌یدو‌ا بایه‌خـکی گرنگی هه‌بوو، ئه‌گه‌رچی سه‌رکه‌وتوو نه‌بوو، به‌ام هه‌نگاو‌کی گرنگ بوو بـ به‌ره‌و پـش بردنی کـشی کورد. له‌استیدا ئه‌م اـپه‌ینه‌ له‌هه‌موو اـپه‌ینه‌ و بزووتنه‌وه‌کانی پـشووی کورد به‌توانا‌تر بوو له‌هه‌ردوو لایه‌نی سیاسی و ئـکـخستنه‌وه‌ دامرکانده‌وه‌ی اـپه‌ینه‌که‌ی شـخ عوبه‌یدو‌ا نه‌بووه‌ مایه‌ی ئارامی له‌ کوردستاندا، هه‌رچه‌نده‌ اـپه‌ینه‌که‌ی شـخ عوبه‌یدو‌ا نه‌یتوانی ئامانجه‌ گه‌وره‌که‌ی به‌دامه‌زراندنی قه‌واره‌یه‌کی یه‌کگرتوو بـ کورد به‌دیـنـ، به‌ام توانی جـرـک یه‌کـتی کوردستانی ژـر سایه‌ی تورک و فارس نیشان بدات و یه‌کـختنی نه‌ته‌وه‌ی کورد به‌گو‌ی داگیرکه‌رانی کوردستاندا بچـرپـنـ.

هه‌موو ئه‌م ووداوانه‌ ئه‌وه‌مان بـ وون ده‌که‌نه‌وه، ئه‌گه‌رچی کورد هه‌میشه‌ به‌باوه‌ی پته‌وه‌وه‌ هه‌و‌ی داوه‌ په‌یوه‌ندی باشی له‌گه‌ ده‌و‌ه‌تی ووسیا هه‌بـت، به‌ام ووسیا هه‌میشه‌ پشتی له‌کورد کردوو، خـ ئه‌گه‌ر له‌به‌ر به‌رژه‌وه‌ندی خـشی هاوکارییه‌کی که‌می کوردی کردبـت، له‌ناوه‌استی ووداوه‌کاندا به‌جـی هـشتوون و پشتی تـکردوون، له‌به‌رئه‌وه‌ کورد پـویسته‌ وانه‌ له‌ابردوو وه‌ربگر و ئه‌گه‌ر به‌وه‌بردنی بارود‌خی سیاسیش داوای په‌یوه‌ندی و پشتیوانی له‌ووسیا بکات، به‌ام هه‌رگیز نابـت ئه‌وه‌نده‌ بچـته‌ پـشوه‌ کشانه‌وه‌ و پشت تـکردنی ووسیا ببـته‌ هـی کاره‌سات و سه‌ربـینی خواسته‌کانی کورد.

ب نهم بابه ته سوود لهم سه رچاوانه وه رگيراه:

- 1- دکتور عبداللہ علیاوهی، کوردستان له سهرده می دهو ه تی عوسمانیدا، چاپی سهیم، چاپخانه ی ژههات، ههولر 2004.
- 2- دکتور جهلیلی جهلیل، اپهینی کوردهکان سا ی 1880، وه رگه لهر ووسی یه وه: دوکتور کاوس قه فتان، چاپخانه ی الزمان- به غدا، 1987.
- 3- محمده هسو هاوار، کوردوبا کوری کوردستان له سهره تای مژووه وه هه تا شهری دووه می جیهان، به رگی یه کم، چاپی دووه م، 2006.
- 4- ههستیار که مال کوردی، سیاسه تی رووسیای قه یسهری به رامبه ر به کورد (1850- 1914)، سلمانی 2011.
- 5- نه جاتی عه بدو، شرش عوبه یدو لای نه هری له به گه نامه کانی فره نسیدا (1879- 1882)، سلمانی 2004.
- 6- کامهران محمده حاجی، کوردستان له باز نه ی ک شه ی ژههات تدا 1800- 1900، چاپی یه کم، ههولر 2007.

شوناس ... جیهاد محم د

شوناس، ب واتای خ ناساندن و خ پیشاندان، ب واتای شکم ندیی و پگگی دیار و ئاشکرا دت. کاتک مر فکان شوناسیان نام نیت، ههست ب ونبوون و ج ر ل مردن دکن، ههستدکن بوونیان نیی، پگگی و شکم ندی و زییان ن ماو، ئم ش ئ بت ب پانز رکی ب هه ز ب یان تا خ یان بد ز ن و و پگگی و ز و شکم ندی خ یان دیاری بکن، ل ناو ک م گگی ی کدا، یان ل ناو ک م گگی کانی جیهاندا.

ئمریکیی، بریتانیی، ئمانیی، فرانسیی ب نموون، خ یان ل ناو ک م گگی کانی خ یاندا و ل ناو ک م گگی کانی دنیا شدا ب و د زیو ت و ک د و تیان ه ی و و ات کانیان پشک و توون و خا و ن ه ز و توانان. ب گشتی ئم باری دروونیی با د ک شت ب س ر گشتی ک م گگی دا، ت نانت ب س ر ئ وان شدا ک وک تاک ب ب شن ل

خەر و خەشی و خەشگوزە رانی، یان بەردەوام وەک ئامەرکیان لەها توو بەدست کار و کرگرتەییو، کچی ئێم کار و کرگرتەیی چەند ستەماکریش بەت بەیان، وەلە لە گەیی ئێو باجەیی دەیدەن بە دەوڵەت خەیان دەکەن بە هاوبەش لە پەشکەوتنی وەلات و دەوڵەتەکانیاندا، لە استیشدا وایە، ئێمانیش هاوبەش لەو پەشکەوتنەیی کە لە ووی زانست و ئێدارە و ئابووری و فەرھەنگییو و وەلاتەکیان بەخەییو بینووێتی. پەشکەوتنی هەرچ وەلات و دەوڵەتەک وایەستەیی بەجەھەنانی ئێو ئێرکانەیی کە دەکەوێتە سەرشارنی تاکەکان، دیارە هەرچ تاکەو بە گوێرەیی پاشخانە زانستی و توانا جەستەییەکانی خەیی ئێو ئێرکە بەجەدەھەنەت.

بەئام لە دا بەشکردندا (توزیع) دا سیتەمەکی بەوێوە بردن هەیی کە زەر با نادادپەرۆرانە ئێو دا بەشکارییە دەکات. بەیی زەر جار مەرڤەکان لەگەڵ ئێوێ کە هەستی خە دەزینەوێ یان بە دروستبوو، هەستەکان کە سەربە وەلات و دەوڵەت و کەمەگەییەکی پەشکەوتوون. بەئام لە هەمانکاتیشدا هەست بە نامەبوون دەکەن، چونکە ئێو کەلوپەلەیی کە بەدەستی خەیان بەرھەمیان هەناو نامەن پەیی و بە ئێمان نییە. لەگەڵ ئێمەشدا هەشتا شانەزیکردن بە دەوڵەتەکیانەو بە وەلاتەکیانەو کە پەشکەوتوو و بەھەزە کەوتەتە سەر و هەستکردنیان بە نامەبوونەکیان، واتە نامەبوونەکیان وایان لەناکات کە اپەیین وشەش بەرپا بکەن دژی دەوڵەتە سەرکوتکەر و حوکمەانە دەوڵەت و چەوسەندەرەکانیان.

ئێم بارەدروونییە، کە ناسراو بە باری دەرونیی کەمەگە، لە لای هەموو خەڵکانی هەرچ وەلات و دەوڵەتەک چ پەشکەوتوو چ دواکەوتوو هەروایە، تەنانەت لای ئێو گەل و کەمەگەییەش وەک کورد کە هەشتا وەلاتی سەربەخە و دەوڵەتی نییە.

لە استیدا، شوناسی هەرچ مەرڤەک لەم جیھانەدا، وێوە استیەکی ئێوێ کە مەرڤەکی گەردوونی، دواتر مەرڤەکە سەر بە میلەتەک یان گەلەک یان کەمەگەییەکی دیاریکراو، ئێگەر وردتریشی بکەین و دەتوانین بەئین مەرڤەک سەر بە شار و شارچەک و گوندەکە. بەئام مەژووی مەرڤەقاییەتی تا ئێستا وەها توو کە مەرڤەکان بەم شوناسە ئازی نین و خەیان بە نادەزەتەو، بەئەکو بەو جەرگە ئازین کە سەر بە دەوڵەتەک و وەلاتەکی سەربەخە بن. واتە مەرڤە قی گەردوونی بوونی نییە، بەو واتایە کە شکەمەند و بەئەزبەت و هەست بە ونبوون و تاریکایی ژیان نەکات. مەرڤە قی گەردوونی لە ئێنجامی دادپەرۆری و یەکسانی و ئازادی و مافی مەرڤە قەدە ئارو. مەرڤە قی گەردوونی

ټولنجامی پلورولردی ی کی مری با یی، پلورولردی مری فی گلدوونی و
 بونیادنراو که ددبت بل خاونی ټوشت و مټراټکی با یی واک
 سیری هټموو مری ټکان وکی یکی دکات و هیچ جرر جیاوازیی کی
 شوناسی ټگریزی و دینی و ټنگی پټست و زمان هټیناسوټټذت و
 بیر لټناکاتټوو و نایکات بل جیاوازی و پلگری هټموو مری ټکان وکی
 یکی وای.

[illegible]

دین و نایزاکان و بیروباو دینیی کانی ئاسمانی و زوینی ب همان شوئی ست مکارانی دوت و حکوم ان کانی و اتان بوون ب و شوناس ساخت یی ک ب ملو نمان مر قیان ه خ تاندوو. ب ملو نمان مر ق شوناسی خی ل شیع گ رای و سونینگ رای و شینی ح سن و حسین دا د د ز ت و. ب ملو نمان مر ق شوناسی خی ان ل کریستانی یان جوو پرستییدا د د ز ت و.

هه موو ئه و هه زه به شه رييه گه ورانه خه يان بوون به دووژمى سه سه ختى
يه كترى و سه لانه به ده يان هه زار له يه كترى قاتوقه ده كنه. نه مه
گه وره ترين هه زو به توانا ترين ئامارزى ده ستى چه وسه نه رانى جيهانه،
ئه و جيهانه ي كه كه مه سه كه كه ميان ياي چاوچه كه سه به سه و ده يه به
ده يه به رى سه نجى هه موو خه كه جيهان ده ده شن و خه يانى په ده وه سه نه
ده كنه. وه كه تر يش نه مه هه زه گه وره يه بووه به ده رد و مه رگه كه به
چه ندين كه مه سه گه ي هه زار و داماو كه سه لانه به هه زاران مندا يان له
بر سه ده له ده مر سه، به هه زاران كه سه يان به ده سه نه خه شه
كوشنه كانه وه ده نه سه نه، به ده يان و سه ده ان و ملو نه ان مر سه يش به

دست به کاری و، یان به دست بوون به نام لری کار، دنا نن. له لایه کی دیکه و زری به هره زری که مکه شرقی و ئاسیا و ئیسلامیه کان به رد وام له شه و شه و جندگان و، تنها پانه ریش شوناس کی دینی یان نه بوونی ده و ت و سه ربه خیه به میلله و گله و که مکه کا نیان.

چند که پله یکه له شیعی
نام یکه له ژر ئاو و
نزار قبانی... و: پشکه ناکام

نام یکه ...

بیرت نه که م...

فرم که چن بیرت نه که م...

...فرم که

چن نه گی عه شقت بن به که م

فرم که

چن "فرم سک" له "پکه" کا

نه مره

و...فرم که

چن خه ش وستی له ناو نه چه

و

چن "بیر کردن" خه

نه کوژ...

دونیات وک تا به یکه کی شیعی

هنا یه پشه چاوم

و

نزاری خه ش وستی

له ناو ده ما چاند

و

له "نارام گرتن" یش به بهشت

کردم....

گەر منت خەش ئۆو

دەستم بگر...

دەستم بگر ، من سەرتا پا گیر دەی

خەش ویستی تەم

گەر خەش ویستی منی

یارم تیم بە لەت دوور بەم

گەر تیمارکەری منی

یارم تیم بە

لە دەردی "ئالود" بوونم پەت

زگار بەم...

گەر دەرد سەرییەکانی

خەش ویستیم بزانیا

خەشەم نە ئۆ ویستی

گەر قوایی

دەریام بزانیا

هەرگیز مەلەم نە ئۆ کرد

گەر عاقیبەتی

خەم بزانیا

ئەم گایەم

دەست پە نە ئۆ کرد

.....

فەرم کە

چەن بیرت نە کەم...

.....

بە کەمەک دەستکارییەو

پشکە نا کام

Dec/ 2017